κοὺς ὑπηρέτας, τοὺς τιμίους ἐμπόρους, τοὺς φειδομένους καὶ τοῦ χρήματος καὶ τῆς ὑγείας τοῦ πλησίον καὶ πωλοῦντας δικαίως, μὲ μέτρα δίκαια καὶ μὲ καθαρότητα συνειδήσεως, ἄνευ ἀδικιῶν καὶ ἄνευ νοθεύσεων, μὲ ἓν δίκαιον καὶ λογικὸν κέρδος. Δημιουργεῖ τέλος τὰ ἀγαθότερα καὶ ἐναρετώτερα ἄτομα, διὰ τῶν ὁποίων πᾶσα κοινωνία καὶ πᾶν ἔθνος ἀφεύκτως θέλουσι μεγαλουργήσῃ.

Περιπλέον δὲ, ἀφίνοντες τὴν ἐπὶ τοῦ ἀτόμου κοινωνικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐπίδρασιν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἔχομεν τὴν καθαρῶς ἀτομικὴν αὐτοῦ ἐπιρροὴν, τὴν ἄλλως οὐχ ἧκιστα εὐεργετικήν.

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς καὶ ἀληθῶς χριστιανικῆς ἀρετῆς ζωὴν ζῶν, εἶναι καὶ ὁ μᾶλλον ὑγιέστερος ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου καὶ τὰ τέκνα εἶναι ἀληθῶς «τέκνα ὑγείας». Οἱ κανόνες τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς καὶ τῆς ἐγκρατείας, τοὺς ὁποίους τηρεῖ, ἀμείβουσιν αὐτὸν καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ διὰ τοῦ πολυτίμου δωρήματος τῆς ὑγείας. Οὕτω δὲ εἶναι εὐτυχέστερος τῶν ἐκφύλων καὶ ἀσώτων, τῶν ὁποίων τὴν ζωὴν πικραίνει κατερειπωμένη ὑγεία καὶ τὴν οἰκογενειακὴν εὐτυχίαν φαρμακεύει ἡ καθημερινὴ τῶν ἐξησθενημένων τέκνων ἀσθένεια. Καὶ ἂν δέ ποτε πάλιν ὡς ἄνθρωπος ἀσθενήσῃ, ἡ αὐτὸς ἢ οἱ αὐτοῦ, ὄχι μόνον τὴν ἱερὰν παρηγορίαν τῆς θρησκείας ἔχει, ἀλλὰ περιπλέον καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς αὐτοῦ, χαρακτῆρος ἐλπίδα. Εἶναι οὐχ' ἧττον ἕτοιμος καὶ αὐτὸν τὸν φρικώδη διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου νομιζόμενον θάνατον μεθ' ὑπομονῆς νὰ ὑποφέρῃ, διότι τίποτε δὲν ἔχει νὰ τρομάξῃ «μεταβαίνων πρὸς τὸν Πατέρα».

Ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ συμφορᾷ παρηγορεῖται διὰ τῆς θρησκείας καὶ ὑπομένει, ἐλπίζων εἰς τὴν ἀγαθὴν Πρόνοιαν τοῦ φιλοστόργου Πατρὸς καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τὰς θείας βουλὰς—ἐνῷ πᾶς ἄλλος εἰς τὴν θέσιν του ἤθελεν ἴσως τυφλωθῇ ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας καὶ προχωρήσῃ μέχρις ἀπονοίας· κερδίζει δὲ οὕτω μᾶλλον, διότι, ψύχραιμος καὶ ἀτάραχος δύναται νὰ διΐδῃ καὶ ἐπωφεληθῇ ὅλων τῶν εὐχερειῶν πρὸς ἀνόρθωσιν ἐκ τῆς συμφορᾶς καὶ βελτίωσιν τῶν περιστάσεων.

Ἐν τῇ χαρᾷ δὲν ὑπερφρονεῖ οὐδὲ μεγαλαυχεῖ, ἀλλὰ σωφρονεῖ· δὲν σπαταλᾷ ἀφειδῶς, οὐδ' ἐπιτηδεύεται ἐπιδείξεις πολυτελεῖς, ἀλλὰ κρατεῖ τὸ μέτρον πάντοτε καὶ τὸ προσῆκον. Οὕτω δὲ ἐνῷ ἄλλοι ἀσωτεύουσι θησαυροὺς καὶ ὑποδουλοῦνται εἰς τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἐκεῖνος ἀρκεῖται εἰς τὰ ἀναγκαιοῦντα μετ' αὐταρκείας καὶ εὐημερεῖ καὶ ἀκμάζει, ἕτοιμος πάντοτε νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ ἀνακουφιστὴς εἰς τὴν συμφοράν.

Ἐργατικὸς καὶ τίμιος καὶ εὐπροσήγορος καὶ χρηστὸς ἀγαπᾶται παρὰ πάντων ὅσοι τὸν γνωρίζουσι· καὶ ἂν δὲ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ καὶ ἡ φιλαλήθεια ἢ ἡ ἀρετὴ τῷ διμιουργήσωσι διώκτας, ἔχει τῶν τιμίων καὶ ὀρθοφρονούντων τὴν γνώμην ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Τακτικὸς καὶ κανονικὸς εἰς πάντα τὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ζῇ μετ' ἀνακουφίσεως καὶ ὑπὸ τὴν πτωχοτέραν καλύβην, τὴν ὁποίαν φαιδρύνει ὁ ἥλιος τῆς ἁγίας ἀρετῆς καὶ ὁ ἱερὸς ὕμνος τῆς εὐσεβείας. Καὶ ἀνατέλλουσι καὶ δύουσι δι' αὐτὸν αἱ ἡμέραι ἐν ἁγίᾳ εὐδαιμονίᾳ καὶ πνευματικῇ χαρᾷ, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς θησαυρὸς, οὐδεὶς πλοῦτος, οὐδεμία διασκέδασις δύνανται νὰ χορηγήσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου καὶ τοὺς ἀπίστους τοῦ ὑλισμοῦ.

Ἡ ζωή του εἶναι μικρὰ προεικόνισις τῆς εὐτυχοῦς ζωῆς τῆς αἰωνιότητος καὶ τὸ ᾆσμα ἐν τῷ στόματί του εἶναι τὸ «καινὸν ᾆσμα» τῶν χερουβὶμ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Συνείδησις ἀτάραχος καὶ γαληνιαία εὐφραίνει τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ἡ νεότης αὐτοῦ φέρεται μετὰ καθαρότητος εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρετῆς, τὸ δὲ γῆρας αὐτοῦ, θαλερὸν ἐν τῇ ἀγνότητι τῆς σωφροσύνης, πορεύεται πρὸς τὴν πέραν τοῦ τάφου αἰωνίαν νεότητα μετ' εὐφροσύνων ἐλπίδων.

Ὅταν δὲ ὁ ἔσχατος δι' αὐτὸν ἠχήσῃ τοῦ ὡρολογίου κτύπος ἐν τῇ ἐπιθανατίῳ κλίνῃ τῆς ἀγωνίας τοῦ θανάτου, τὸ πρόσωπόν του δὲν συσπᾶται οὐδὲ τρέμει πρὸ τοῦ σκότους τοῦ ἀνοιγομένου τάφου, ἀλλὰ μὲ ὄψιν φαιδρὰν καὶ πλήρη φωτὸς καὶ οὐρανίου αἰγλης ἀνοίγει τὰς πτέρυγας καὶ ἀναπετᾷ διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ φωτὸς, ὅπου ἡ εὐδαιμονία πλήρης καὶ ἀτελεύτητος.

Εὐτυχὴς ὁ θνητὸς ὁ μὲ τοιαύτας ζῶν ἁγίας ἐλπίδας καὶ οὕτω περατῶν τὴν εὐσεβῆ αὐτοῦ ζωὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ παρηγορίᾳ τῆς θείας ἐλπίδος τοῦ χριστιανισμοῦ.

ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ

«Ἀλλ' ἴσως, εἰ παντὸς ἦν τὸ »γνῶθι σαυτὸν ἔχειν πρόχειρον, οὐκ ἂν ἐδόκει πρόσταγμα »θεῖον εἶναι.» (Πλούταρχος.)

Ἀνεγίνωσκον τὸν σοφὸν Πλούταρχον ὅτε τυχαίως εὑρέθην πρὸ τῶν σπουδαίων τούτων γραμμῶν του.

Αἱ ὀλίγαι προκείμεναι λέξεις τοῦ περιφήμου ἱστοριογράφου καὶ φιλοσόφου ἅμα, μεσταὶ ἐννοίας καὶ σημασίας, ἀσυνειδήτως πως μὲ ἐκράτησαν πρὸς στιγμὴν καὶ εἰς περιέργους σκέψεις μὲ ἔρριψαν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ σοφὸς χαράττων αὐτὰς θὰ κατείχετο ὑπὸ δικαίας μελαγχολίας.

Τὸ γνῶθι σαυτόν! Τὸ δυσκολώτερον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον καλῶς δὲν ἐνόησα. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι ἢ δὲν ἐννοοῦσι ἢ πιθανώτερον δὲν θέλουσι νὰ ἐννοήσωσι τὰς τρεῖς ταύτας βαρυσημάντους λέξεις. Καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐνδόξου τῆς Χαιρωνείας τέκνου οἱ ἄνθρωποι ἦσαν οἱ αὐτοὶ ὡς καὶ οἱ σήμερον.

Ὁ ἄνθρωπος τὰ πάντα ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών του θέλει νὰ μανθάνῃ καὶ νὰ γινώσκῃ, ὄχι ὅμως καὶ ἑαυτόν! Ἐξετάζει ἐπισταμένως τὰ πάντα ἀντικειμενικῶς. Περὶ δὲ τοῦ ὑποκειμένου του μικρὰς ἔχει γνώσεις. Διατί τοῦτο; Διότι τὸ γνῶθι σαυτὸν εἶναι τὸ δυσκολώτερον καὶ αὐστηρότερον μέτρον μὲ τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἀποφεύγει νὰ ἔλθῃ εἰς σχέσεις. Τὸ γνῶθι σαυτὸν εἶναι ἡ λαιμητόμος οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι φύσει ἐγωϊστής! Τὸ γνῶθι σαυτὸν εἶναι τὸ μόνον πρὸς ταπεινοφροσύνην μέσον. Ὁ δὲ ἄνθρωπος δὲν ἐπιθυμεῖ φύσει νὰ φαίνηται ταπεινόφρων, διότι ἐν τῇ ἀρετῇ ταύτῃ, τῇ πρωτίστῃ, τῆς ταπεινοφροσύνης κατασυντρίβεται τὸ ἐγώ. Ἐγὼ καὶ ταπεινοφροσύνη δὲν ἐννοεῖται . . . Ἐγὼ καὶ γνῶθι σαυτὸν δὲν συμβιβάζεται! Γνῶθι σαυτὸν καὶ ταπεινοφροσύνη εἶναι δύο ἀρεταὶ ἀναπόσπαστοι, συγγενεῖς, δύο ἀρεταὶ αἵτινες βασανίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ του. Καὶ τὰς δύο αὐτὰς ἀρετὰς γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος νὰ κρατῇ κεχωρισμένας. Μεταξὺ αὐτῶν ἔχει κηρυχθῇ διαζύγιον! Ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνει τὸ γνῶθι σαυτὸν ἀπὸ τὸ ἐγώ του καὶ λησμονεῖ αὐτό! Δὲν θέλει νὰ τὸ ἐνθυμῆται, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἐὰν τρίτος τις τὸ ὑποδείξῃ αὐτῷ δυσαρεστῆται, ἀγανακτεῖ, ἐγκληματεῖ. Ὀρθῶς λέγει ὁ μέγας σοφός· «εἰ παντὸς ἦν τὸ γνῶθι σαυτὸν πρόχειρον, οὐκ ἂν ἐδόκει πρόσταγμα θεῖον εἶναι».

Ἡ πλέον δυσαπόκτητος τῶν ἀρετῶν εἶναι ἡ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας γνῶσις. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀξία της εἶναι μεγίστη. Διὰ τοῦτο ἀνυψοῦται μέχρι τοῦ θείου. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μακαρίζει τοὺς ταπεινορροσύνης . . . Ἀλλ' εἴπομεν ὅτι ταπεινορροσύνη ἄνευ τοῦ γνῶθι σαυτὸν δὲν ἐννοεῖται. Διότι τί ἐστι ταπεινορροσύνη; Τὸ μὴ ὑπερέχειν ἐν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φρονεῖν καὶ φρονεῖσθαι κατὰ Χρυσόστομον. Ἀλλ' ἵνα μή τις φαντάζηται μέγα περὶ ἑαυτοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἐλάχιστα ἐγωϊστής, πρέπει νὰ ὑποστάζῃ τὴν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ φαντασίαν, τὸ ἐγὼ του δηλαδή, εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ. Τότε ὁ ἄνθρωπος ἀνυψοῦται εἰς τὰ θεῖα ὕψη, καθίσταται μακάριος, τότε, κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν, ἔχει πνεῦμα συντεθριμμένον καὶ τεταπεινωμένον, τότε ζῇ ἐν τῷ ἀληθεῖ χριστιανικῷ πνεύματι, εἶναι ἀληθὴς χριστιανός.

Ἀλλ' ὅσον δύσκολος ἡ ὑποταγὴ αὕτη τοῦ ἐγὼ, τόσον δύσκολος καὶ ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτῇ τῇ κοινωνίᾳ. Ὁ ἄνθρωπος, ζῇ εἰς ψευδὲς περιβάλλον, εἰς μίαν δεινὴν αὐταπάτην. Νομίζει ὁ ἀτυχὴς ὅτι εἶναι κάτι ἐνῷ εἶναι ἓν μέγα μηδέν. Κομπάζει, εἶναι ἰσχυρογνώμων, ὑπερόπτης καὶ ἐν γένει, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης, βλέπει διεστραμμένας τὰς τῶν πραγμάτων εἰκόνας, ζῇ ἐν ἀπάτῃ. Νομίζει ὅτι εἶναι σοφός, ἐνῷ εἶναι πράγματι μωρός. Τὸ ἐγὼ τυραννεῖ αὐτόν. Αὐτὸς ὅμως χαίρει καὶ ἀγαλλιᾷ ἀγνοῶν τὴν θέσιν του, τὴν ἀλήθειαν. Κάπου ὁ Πλάτων περὶ ἀνθρώπου ἐγωϊστοῦ λέγει τὰ ἑξῆς σοφά: «Ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι ὅτι οἷοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ' οὔ!» Ὁ ἐγωϊστὴς αὐτὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο σοφὸς, ἐνῷ τὸ ἀντίστροφον συνέβαινεν. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ φιλοσόφου πρὸς ὑπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς θέσεως τοῦ ἐγωϊστοῦ ἦτο τόσον δύσκολος, ὅσον καὶ ματαία. Ἀλλὰ μὴ αὐτὰ ἀκριβῶς δὲν συμβαίνουν καὶ παρ' ἡμῖν; Τίς ἐξ ἡμῶν κατέχει τὸ γνῶθι σαυτόν; Ἴσως ψευσθῶ ἂν εἴπω ἐλάχιστοι! Θὰ εἶμαι ἀληθέστερος ἴσως ἂν εἴπω ὅτι σχεδὸν οὐδείς!

Ἐν τῇ παρ' ἡμῖν κοινωνίᾳ τὸ γνῶθι σαυτὸν δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς!

Παρατηρήσατε τὴν θυγατέρα πτωχοῦ οἰκογενειάρχου. Ἐπαίρεται αὕτη καὶ μεγαλαυχεῖ, νομίζουσα ὅτι εἶναι ἀνωτέρα τῶν γονέων της, οὓς μόλις ὡς ὑπηρέτας καταδέχεται. Ζῇ καὶ τρέφεται μὲ ὄνειρα μέλλοντος, φαντάζεται δὲ ἑαυτὴν σύζυγον ἑκατομμυριούχου ἢ μὲ θέσιν ὑψηλὴν, νομίζει ὅτι κυριαρχεῖ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, ἐὰν δὲ τυχὸν ἐξεπαιδεύθη πως, τότε οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς αὐτὴν καὶ τοὺς γονεῖς της. Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ διὰ τὸν υἱὸν καὶ διὰ τοὺς γονεῖς της. Καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων καὶ ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀνατροφῇ μας ἡ αὐτὴ ἔλλειψις τοῦ γνῶθι σαυτόν! Ἀλλ' ἐρωτῶμεν ἤδη: Πόθεν τοσοῦτον θὰ ἀριστήσθα τοῦ γνῶθι σαυτὸν πρὸ ἐρχεται ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς τοῦ ἑαυθα εἴσθα ὑπεύθυνοι, ἐγωϊσταί, ἐν μεγα τοῦ μας γνώσεως, ἡ ἔλλειψις τοῦ γνῶθι σαυτόν:

Νομίζω ὅτι σπουδαιότερον ρόλον ἐν τῷ ζητήματι μας παίζει ἡ οἰκογενειακὴ ἀνατροφή. Πας' ἡμῖν οἰκογενειακὴ ἀνατροφὴ, χριστιανικὴ ἅμα καὶ πατριωτικὴ δὲν ὑπάρχει.

«Τέκνα σοί ἐστι; παίδευσον αὐτὰ καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν!» Οἱ θεῖοι οὗτοι λόγοι τῆς Ἁγίας Γραφῆς νομίζω ὅτι ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν ἢ τὸ πρόγραμμα τῆς τῶν παίδων ἀνατροφῆς. Τὸ παιδεύειν τὰ τέκνα μας ἐν Κυρίῳ, ἤτοι χριστιανικῶς, καὶ κάμπτειν ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν, ἤτοι τὸ καθιστᾶν αὐτὰ ταπεινόφρονα, ὑπομονητικὰ, νομιμόφρονα εἶναι τὸ χριστιανικώτερον καὶ πατριωτικώτερον ἅμα πρόγραμμα. Ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῇ ψυχῇ τότε τῶν τέκνων μας εἰσέρχεται καὶ ἐγκαθιδρύεται τὸ κράτος τοῦ γνῶθι σαυτόν. Τὰ τέκνα μας οὕτω γίνονται εὐτυχῆ, ἀληθεῖς χριστιανοί, διότι ἔχουσιν ἀληθῆ γνῶσιν τῆς θέσεώς των, διότι ἐπιγινώσκουσι τί πράγματι εἶναι. Γίνονται ἀληθεῖς πατριῶται, ἐπειδὴ ἐδιδάχθησαν χριστιανικῶς νὰ γνωρίζωσι τὴν θέσιν των ἀπέναντι τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πατρίδος, νὰ εἶναι συνεπῶς ὑπομονητικὰ, νομιμόφρονα, ταπεινά. Ὥστε ἡ κατῆσις τοῦ γνῶθι σαυτὸν ἐξαρτᾶται τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς.

Παρ' ἡμῖν ὅμως συμβαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς λέγει που ὁ θεῖος Χρυσόστομος. «Τῶν ὄνων, λέγει, καὶ ἵππων μᾶλλον ἐπιμελούμεθα ἢ παίδων.» Οἱ ἅγιοι οὗτοι λόγοι τοῦ θείου Πατρὸς φαίνονται ὑπερβολικοί, ἐν τούτοις, ὅμως εἶναι ἀληθεῖς, ἀληθέστατον. Παρατηρήσατε πρὸς στιγμὴν τί συμβαίνει παρὰ τοῖς πλουσίοις. Ὁ πλούσιος αὐτοπροσώπως καὶ μετὰ πολλῆς τῆς στοργῆς ἐπιμελεῖται τοῦ ἵππου του, εἰς τὸ ἱπποστάσιον τοῦ ὁποίου καθ' ἑκάστην κατέρχεται καὶ ἐξετάζει τὰ πάντα μετὰ ζηλευτῆς προσοχῆς. Ὁ αὐτὸς ὅμως πλούσιος παραδίδει τὸ τέκνον του εἰς τὴν τυχοῦσαν διεφθαρμένην παιδαγωγὸν, ἥσυχος καὶ εὐχαριστημένος ὅτι θὰ ψελλίζῃ ὀλίγα γαλλικὰ καὶ θὰ φέρηται εἰς τὰς ἀναστροφὰς τῆς οἰκογενείας εὐγενῶς! Ἰδοὺ ποῦ περιορίζεται ἡ ἀνατροφὴ τῶν πλουσιοπαίδων. Τὸ αὐτὸ κατ' ἀναλογίαν συμβαίνει καὶ εἰς τὸν πτωχὸν ἐργάτην ἢ χωρικόν. Καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν στοργὴν καὶ τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον ἐπιδεικνύει διὰ τὸν ὄνον του ἢ τὴν αἶγα του ἢ τὸν κύνα του!

Νομίζομεν ὅτι τὸ ζήτημα ἐλύθη. Καὶ τὸ ζήτημα ἔλυσεν αὐτὸς οὗτος ὁ ἅγιος Χρυσόστομος. Ἐφ' ὅσον ἐπιμελούμεθα μᾶλλον τῶν ὄνων καὶ τῶν ἵππων μας ἢ τῶν παίδων μας, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ δὲν ἐκτρέφομεν τὰ τέκνα μας χριστιανικῶς, ἐπὶ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΛΟΥΚΑ

(1 Ὀκτωβρίου 1900)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

«Ἀδελφοὶ, ὁ σπείρων φειδομέ»νως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ »ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐ»λογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος κα»θὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ »λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ »δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς δὲ »ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι »εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε »πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισ»σεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (κα»θὼς γέγραπται: «Ἐσκόρπισεν, ἔ»δωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη »αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.» Ὁ δὲ »ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, »καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, »καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, »καὶ αὐξῆσαι τὰ γεννήματα τῆς δι»καιοσύνης ὑμῶν·) ἐν παντὶ πλουτι»ζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις »κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν »τῷ Θεῷ.» (Πρὸς Κορινθ. Β. κεφ. θ'. 6—11.)

Μὲ σπορὰν τὴν ἐλεημοσύνην παρομοιάζει ὁ θεῖος ἀπόστολος, λέγων ὅτι, καθὼς ὁ σπείρων εἰς τὸν ἀγρὸν ὀλίγον σπόρον, ὀλίγον καὶ θερίζει, ἐνῷ ὁ σπείρων πολύ, πολὺ καὶ θερίζει, οὕτω καὶ ὁ ἐλεῶν μετὰ φειδωλίας (τουτέστιν ὀλίγον καὶ μὲ φιλαργυρίαν), ὀλίγον μισθὸν ἐπίσης λαμβάνει, ἐνῷ ὁ ἐλεῶν «ἐπ' εὐλογίαις», ἤτοι πλουσιοπαρόχως, πλουσιοπάροχον καὶ τὴν μισθαποδοσίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνει. Ἔπειτα ὁδὸν καὶ ἄλλας ἀκόμη ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐλεημοσύνης, λέγει: «Ἕκαστος ἃς δίδῃ καθὼς ἔχει προαίρεσιν ἡ καρδία του, οὐχὶ μὲ λύπην ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ μὲ εὐχαριστησιν· διότι ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ «ἱλαρὸν δότην» ἤγουν τὸν μετὰ προθυμίας καὶ εὐχαριστήσεως δίδοντα τὴν ἐλεημοσύνην του.» Ὁ δίδων πολύ, καὶ πολὺν μισθὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνει, ἀλλὰ δὲν πρέπει βεβαίως νὰ δίδῃ τὴν ἐλεημοσύνην του λυπούμενος διότι τὴν δίδει, ἢ κάμνων τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, ἀλλὰ πρόθυμος ἐρχόμενος μετ' ἀγαθῆς προαιρέ-

Τὸ πᾶν ἐγκειται εἰς ἡμᾶς.

Χρ. Σ. Ρήγας